

Konkurs pracy tropowców po sztucznym tropie

§ 1

Konkursy pracy tropowców mogą być przeprowadzone na:

- a. Tropie leżącym minimum 8, a nie więcej niż 16 godzin w przypadku konkursów rangi regionalnej i krajowej.
- b. Tropie leżącym minimum 16, a nie więcej niż 24 godziny w przypadku konkursów rangi międzynarodowej.

§ 2

W konkursach pracy tropowców mogą brać udział psy ras myśliwskich z grup FCI: III, IV, V, VI (z wyjątkiem sekcji posokowców), VII i VIII. W dniu imprezy psy muszą mieć ukończone 6 miesięcy życia.

§ 3

Psy pracują pojedynczo w kolejności wylosowanych numerów startowych. Losowanie odbywać się musi w taki sposób, aby uczestnik nie widział losowanego numeru.

Czas pracy wynosi:

- dla psów pracujących po tropie leżącym od 8 do 16 godzin – maksymalnie 40 minut,
- dla psów pracujących po tropie leżącym od 16 do 24 godzin – maksymalnie 60 minut.

Przekroczenie limitu czasu skutkuje oceną 0 za pracę na ścieżce tropowej. Dokładny czas rozpoczęcia i zakończenia pracy po tropie sędzia wpisuje do karty ocen.

§ 4

Konkursy przeprowadza się wyłącznie na ścieżkach wytyczonych na „czarnej stopie”. Jeśli już po wytyczeniu ścieżki tropowej wystąpią opady śniegu, dopuszcza się przeprowadzenie oceny, o ile grubość pokrywy śnieżnej nie umożliwi skutecznej pracy tropowej. Pracę psów ocenia zespół sędziowski składający się minimum z dwóch osób.

§ 5

Pracę psów ocenia się w niżej podanych konkurencjach z ustalonymi, niezmiennymi współczynnikami. Psom wyróżnionym komisja sędziowska przyznaje dyplomy I^o, II° i III° w zależności od uzyskanych ocen i sumy punktów, których limity zawiera tabela. Otrzymanie oceny 0 w jakiegokolwiek konkurencji uniemożliwia przyznanie dyplomu, ale nie wyklucza z dalszego udziału w konkursie.

§ 6

Psy nieposiadające dyplomu z prób, konkursów lub innej oceny, podczas której sprawdzono ich reakcję na strzał, podlegają takiemu testowi przed przystąpieniem do pracy w konkursie. Psy wyraźnie lękliwie reagujące na strzał nie są dopuszczone do konkursu.

§ 7

Przewodnik może wycofać psa z konkursu tylko przed rozpoczęciem poszczególnych

konkurencji. Wycofanie psa z konkursu po rozpoczęciu konkurencji możliwe jest tylko w wypadku kontuzji psa lub przewodnika.

Objaśnienia i wskazówki do oceny

1. Zakładanie ścieżki tropowej

Do założenia sztucznego tropu używa się nie więcej niż 0,25 litra farby jelenia, dzika, muflona, sarny lub daniela. W przypadku niemożliwości uzyskania przez organizatorów farby ww. zwierzyny można użyć krwi bydlęcej, świńskiej lub owczej, którą przed użyciem należy „uszlachetnić” przez zanurzenie w niej na 24 godziny narogów świeżo ubitej sztuki jelenia, dzika, muflona, sarny lub daniela. W zależności od rodzaju farby należy również użyć odpowiadających jej badyli jelenia, daniela, cewek sarny, biegów muflona lub dzika, przymocowanych do butów tropowych. Używane do zakładania sztucznego tropu badyli, cewki lub biegi mogą być świeże albo mrożone pod warunkiem, że przed użyciem zostaną w pełni rozmrożone.

Materiały użyte do kładzenia jednej ścieżki tropowej, oznaczenia zestrzału i łoża, tzn. badyli, cewki lub biegi, fragmenty sukni, sierści i tusza na końcu ścieżki muszą pochodzić od jednej i tej samej sztuki.

Za pomocą tych samych badyli/cewek/biegów wolno kłaść tylko trzy tropy. Z jednej sztuki zwierzyny można więc założyć sześć ścieżek tropowych, używając jednej pary (kończyna przednia i tylna) do założenia trzech ścieżek.

Osoba zakładająca ścieżkę tropową musi być obca dla psa.

Ścieżka tropowa musi leżeć:

- w przypadku konkursu wymienionego w § 1 pkt 1 - minimum 8, a nie więcej niż 16 godzin i przeleżeć przez noc,
- w przypadku konkursu wymienionego w § 1 pkt 2 – minimum 16, a nie więcej niż 24 godziny i przeleżeć przez noc.

Długość ścieżek tropowych w obu rodzajach konkursów wynosi minimum 800, a maksymalnie 1000 metrów. Trop rozpoczyna się oznaczonym złomem kierunkowym „zestrzałem”. Do zakładania ścieżki tropowej używa się butów tropowych z przymocowanymi do nich badydami, cewkami lub biegami. Zakładający trop zostawia między zestrzałem a drugim łożem 4 markery, kładąc je na ścieżce tropowej. Minimalna odległość między kolejnymi markerami wynosi 100 kroków.

Marker jest wykonany z krążka drewna o średnicy 5 centymetrów, nakropiony farbą i opisany numerem ścieżki oraz kolejnymi numerami od 1 do 4.

Ścieżka tropowa na swoim przebiegu zawiera minimum dwa załamania rozpoczynające się przy sztucznych „łożach”. Łoża wykonuje się, odsłaniając ściółkę do mineralnej ziemi na powierzchni około 0,25 m², intensywnie je „nadeptując” butami tropowymi, nakrapiając nieco bardziej obficie farbą oraz wykładając w łożu ścinkę z sierści zwierzyny znajdującej się na końcu tropu. Pierwsze łoże lokalizuje się w odległości około 300 metrów od

zestrzału, a drugie w odległości około 100 metrów od miejsca, w którym pozostawiono tuszę poszukiwanej zwierzyny. Trop na swym przebiegu musi mieć co najmniej dwa załamania pod kątem rozwartym lub prostym. Od drugiego łoża zakłada się załamanie pod kątem rozwartym (prawo- lub lewoskrętne), prowadzące do tuszy zwierzyny.

Na końcu ścieżki kładzie się tuszę zwierzyny, której farby i badyli/cewek/biegów użyliśmy do zakładania tropu. Zwierzyna powinna być wypatroszona, a służące do tego rozcięcia zaszyte. W wyjątkowych sytuacjach, w szczególności związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych i bioasekuracją, dopuszcza się możliwość wyłożenia na końcu ścieżki świeżej lub rozmrożonej skóry. Powinna ona być spreparowana w ten sposób, żeby przypominała kształtem tuszę zwierzyny i posiadać łeb. Organizatorzy konkursu przygotowują dla sędziów graficzny przebieg poszczególnych ścieżek tropowych oraz miejsca założenia „zestrzału”. Zakładający ścieżkę nanosi na przygotowanej w rejonie „zestrzału” tabliczce/kartce numer ścieżki oraz dzień i godzinę jej założenia. Również koniec ścieżki tropowej powinien być oznaczony numerem.

Przy początku każdej ścieżki tropowej organizatorzy umieszczają zestrzał w promieniu 5 metrów od karty/tabliczki informującej o jej numerze. Zestrzał zakłada się przy użyciu fragmentu sukni wielkości około 3×3 centymetry oraz ścinki sierści (ze sztuki znajdującej się na końcu ścieżki) przytwierdzonej do podłoża, dodatkowo nakrapiając je farbą. W miejscu założenia zestrzału osoba zakładająca ścieżkę tropową wkłada buty tropowe z założonymi badyłami/cewkami/biegami i intensywnie „nadeptując” miejsce zestrzału, rozpoczyna zakładanie ścieżki tropowej. Lokalizację miejsca założenia zestrzału organizatorzy przekazują sędziom w formie graficznej.

Na konkursach rangi regionalnej i krajowej oznakowanie ścieżki powinno być widoczne dla przewodnika psa na jej początkowym odcinku, na długości około 50 metrów. Na konkursach rangi międzynarodowej nie stosuje się początkowego oznakowania dla przewodnika. Na jej dalszym przebiegu czytelne oznakowanie powinno być widoczne wyłącznie dla komisji sędziowskiej. Odstęp między poszczególnymi ścieżkami tropowymi na ich starcie, jak i na całym ich przebiegu nie mogą być mniejsze niż 100 metrów.

2. Praca na otoku

Przed rozpoczęciem konkursu przewodnik musi zadeklarować, czy jego pies będzie pracować jako oszczekiwacz, oznajmiacz, czy też do końca będzie pracować na otoku. Otok musi mieć minimum 6 metrów długości. Przewodnicy oznajmiaczy powiadamiają komisję sędziowską o sposobie oznajmiania znalezionej zwierzyny.

Przenoszący zwierzynę pomocnicy powinni po położeniu jej na końcu ścieżki tropowej oddalić się i ukryć tak, by nie mógł ich zauważyć ani zwietrzyć pracujący pies. Po ukończeniu pracy psa zwierzyna winna być przewieziona lub przeniesiona na kolejną ścieżkę. Niedopuszczalne jest ciągnięcie tuszy na kolejne ścieżki.

Po przyjsciu w rejon wylosowanej ścieżki tropowej przewodnik psa po złożeniu meldunku sędziom i przygotowaniu psa do pracy rozpoczyna na polecenie sędziego

poszukiwanie wraz z psem zestrzału. Jeżeli w czasie do 5 minut przewodnik nie zgłosi odnalezienia zestrzału (głosem i poprzez podniesienie ręki), sędzia wskaże mu jego miejsce. Nieodnalezienie zestrzału samodzielnie powoduje obniżenie oceny za pracę po ścieżce tropowej o 1 stopień. Czasu tego nie zalicza się do czasu pracy po sztucznym tropie.

Po znalezieniu zestrzału pies powinien podjąć trop i pracując spokojnie dolnym lub półgórnym wiatrem, wypracować go do samego końca. Powinien trzymać się tropu i wypracować wszystkie jego załamania. Inne tropy, krzyżujące właściwą ścieżkę, pies może wskazywać przewodnikowi. Jeżeli podąży nimi, a następnie sam się skoryguje, to nie należy uznawać tego za błąd. Wypracowywania tropu pod wiatr obok tropu, jak również skracania krótkich zagięć także nie należy zaliczać do błędów. Samodzielne poprawki są dopuszczalne i nie powodują obniżenia oceny. Po dojściu psa do łoża fakt ten winien być zgłoszony sędziemu przez przewodnika. Nieodnalezienie i niewskazanie ani jednego łoża powoduje obniżenie oceny o 1 stopień.

W przypadku oddalenia się psa od tropu tak daleko, że według sędziów nie jest on w stanie sam naprawić błędu, albo jeżeli zostanie naruszona sąsiednia ścieżka tropowa, pies może być po odwołaniu go przez przewodnika na polecenie sędziów trzykrotnie naprowadzony na trop, jednak każde nowe naprowadzenie obniża ocenę o 1 stopień.

Przewodnikowi nie wolno oglądać się na znaki wytyczające trasę pod rygorem obniżenia oceny o 1 stopień przy każdym zwróceniu uwagi przez sędziego.

Sędzia winien znajdować się w takiej odległości od przewodnika i psa, żeby w żaden sposób nie przeszkadzał w pracy. Sędzia podczas pracy po ścieżce tropowej nie udziela żadnych wskazówek ani nie wymienia uwag z przewodnikiem. Ma za zadanie wyłącznie obserwować pracę psa i przewodnika, nie ingerując w jego tempo, komendy czy sposób trzymania otoku. Sędzia ingeruje w pracę psa wyłącznie w przypadku zejścia z tropu bądź wejścia na sąsiednią ścieżkę tropową.

3. Oznajmianie lub oszczekiwanie znalezionej zwierzyny

Po dojściu przewodnika do drugiego łoża z psem zgłoszonym jako oszczekiwacz lub oznajmiacz, spuszcza się go z otoku, umożliwiając mu swobodne dojście do martwego zwierza. Przewodnik wraz z zespołem sędziowskim nie może być widoczny dla psa z miejsca, w którym pozostawiono tuszę.

Oszczekiwacz

Powinien w czasie 5 minut dojść do wyłożonej zwierzyny i pozostać w jej bezpośrednim sąsiedztwie, oszczekując ją aż do nadejścia przewodnika.

Jeden z sędziów ma za zadanie obserwować zachowanie psa przy tuszy z miejsca, które gwarantuje, że nie zakłóci pracy psa.

Pies, który przez 5 minut oszczekuje wyłożoną zwierzynę donośnym głosem, z pasją i bez dłuższych przerw, otrzymuje w tej konkurencji ocenę 4. Oszczekiwanie ciche, bez pasji, z przerwami, powoduje obniżenie oceny o 1 – 2 stopnie.

Po upływie 5 minut od rozpoczęcia szczekania przewodnik wraz z zespołem sędziowskim ruszają w kierunku psa. Jeżeli pies po upływie 5 minut od puszczenia z otoku nie rozpocznie szczekania, może być odwołany przez przewodnika i dokończyć konkurencję od drugiego łoża, pracując na otoku. W takim przypadku nie zalicza się konkurencji dodatkowej „oszczekiwanie”, a w przypadku dojścia na otoku do zwierzyny odejmuje się 1 stopień w konkurencji „praca na otoku”.

Oznajmiacz

Pies po dojściu do zwierzyny powinien powrócić do czekającego przy drugim łożu przewodnika w czasie nie dłuższym niż 10 minut i po oznajmieniu jej odnalezienia doprowadzić go do niej w sposób określony uprzednio sędziom.

Jeden z sędziów ma za zadanie obserwować zachowanie psa przy tuszy z miejsca, które gwarantuje, że nie zakłóci pracy psa. Po powrocie psa przewodnik ma za zadanie określić sędziemu, czy pies był przy zwierzynie, a fakt ten jest weryfikowany u sędziego obserwującego koniec ścieżki dopiero po zakończonej pracy.

Jeżeli pies za pierwszym razem nie wykona pracy oznajmiacza, można po odwołaniu posłać go od drugiego łoża jeszcze raz, obniżając ocenę za oznajmianie o 1 stopień. Jeżeli pies nie wykona pracy oznajmiacza po raz drugi, można go wziąć na otok i pozwolić mu dojść do niej.

Pies taki nie otrzymuje dodatkowych punktów za oznajmianie, a ponadto odejmuje mu się kolejny 1 stopień za pracę na otoku.

4. Zachowanie się przy martwej zwierzynie

W przypadku oznajmiaczy i oszczekiwaczy niniejsza konkurencja oceniana jest podczas konkurencji dodatkowych, kiedy pies puszcany jest luzem od drugiego łoża. W przypadku ich niezaliczenia i podjęcia próby dojścia na otoku ocenia się psa wg niniejszych wskazówek.

Przewodnik po dojściu do miejsca odległego o 20 metrów od końca ścieżki, oznaczonego widocznym znakiem, na polecenie sędziego zwalnia psa z otoku, umożliwiając mu samodzielne dojście do martwej zwierzyny, a sędziemu obserwację zachowania psa przy niej. Przewodnik pozostaje w miejscu i po puszczeniu luzem nie wydaje psu żadnych dodatkowych komend. Jeżeli pies do 2 minut od wypuszczenia nie dojdzie do zwierzyny, otrzymuje 0 w konkurencji „praca po ścieżce tropowej”.

Pozostawiony luzem pies powinien wykazywać zainteresowanie martwą sztuką. Psy o dużej pasji mogą zwierzynę gryźć, szarpać lub oblizywać ranę postrzałową. Jeżeli pies boi się zwierzyny, obchodzi ją z daleka lub z uporem wraca do przewodnika i nie chce podejść do zwierzyny, nie może uzyskać oceny wyższej niż 1. Powrót do przewodnika celem oznajmiania znalezienia zwierzyny nie stanowi błędu. Pies nie powinien narzynać czy próbować zakopywać zwierzyny. Z narzynaniem mamy do czynienia, jeżeli pies próbuje nagryzać tuszę przy pomocy zębów trzonowych. Psom, które narzynają zwierzynę lub

usiłują ją zakopać, obniża się ocenę o 1 stopień. Pies, który po krótkim obwąchaniu martwej zwierzyny dalej się nią nie interesuje, nie może otrzymać oceny wyższej niż 2. Ocenę 4 otrzymuje pies, który wykazuje wyraźne zainteresowanie martwą sztuką oraz radość z odnalezienia postrzałka. Oszczekiwanie martwej sztuki stanowi zaletę, ale nie jest wymagane. Po skutecznym zakończeniu pracy po ścieżce tropowej sędzia wręcza przewodnikowi dwa złomy, jeden dla przewodnika, drugi dla psa.

5. Odłożenie psa

Psa można odłożyć:

- a. uwiązanego na otoku,
- b. luzem.

Przed rozpoczęciem konkurencji przewodnik deklaruje, czy pies będzie odłożony luzem lub nauwięzi.

Odłożenie na otoku

- a. Przewodnik po odłożeniu oddala się na wskazane przez sędziego miejsce i pozostaje niewidoczny dla odłożonego psa. Po 2 minutach na polecenie sędziego przewodnik lub inna uprawniona osoba oddaje z broni myśliwskiej jeden strzał, po kolejnych 2 minutach drugi. 1 minutę po drugim strzale przewodnik na polecenie sędziego wraca do psa. Pies uwiązany na otoku lub smyczy długości 1,52 metra winien zostać odłożony w pozycji „siad” lub „waruj”. Zezwala się na pozostawienie mu koca, torby lub innej rzeczy stanowiącej własność przewodnika.

Ocenę 4 otrzymuje pies, który przez cały czas odłożenia pozostaje w tym samym miejscu, nie reagując nerwowo na strzał. Zmiana pozycji z „waruj” na „siad” lub odwrotnie, jak również wstanie z miejsca nie powodują obniżenia oceny. Obniża się odpowiednio ocenę psu, który z miejsca odłożenia oddali się na długość uwiązanego otoku/smyczy lub zacznie szczeakać. Pies, który szarpie się lub szczeaka na uwięzi, otrzymuje ocenę 0.

Odłożenie luzem

- b. Przewodnik po odłożeniu oddala się na wskazane przez sędziego miejsce i pozostaje niewidoczny dla odłożonego psa. Po 2 minutach na polecenie sędziego przewodnik lub inna uprawniona osoba oddaje jeden strzał, po kolejnych 2 minutach drugi. 1 minutę po drugim strzale przewodnik na polecenie sędziego wraca do psa. Pies odłożony luzem nie może być pozostawiony z otokiem/smyczą przypiętymi do obroży. Pies winien zostać odłożony w pozycji „siad” lub „waruj”. Zezwala się na pozostawienie mu koca, torby lub innej rzeczy stanowiącej własność przewodnika.

Ocenę 4 otrzymuje pies, który przez cały czas odłożenia pozostaje w tym samym miejscu, nie reagując nerwowo na strzał. Zmiana pozycji z „waruj” na „siad” lub odwrotnie, jak również wstanie z miejsca nie powodują obniżenia oceny. Obniża się odpowiednio ocenę psu, który oddali się z miejsca odłożenia na odległość ponad 5 metrów lub zacznie szczeakać. Pies, który samowolnie opuści miejsce odłożenia na odległość powyżej 5 metrów, otrzymuje ocenę 0.

6. Współpraca z przewodnikiem i posłuszeństwo

Współpracę przewodnika z psem ocenia się w trakcie trwania wszystkich konkurencji, biorąc pod uwagę utrzymywanie ciągłego kontaktu z psem, umożliwiające szybkie i sprawne wykonywanie przez zwierzę wydawanych poleceń. Należy również ocenić zachowanie przewodnika, jego podejście do psa, umiejętność prowadzenia psa na otoku i luzem. Przewodnik powinien umieć „czytać psa”, reagować na jego błędy. Ważne jest, aby zwrócić uwagę na chęć psa do pracy, zainteresowanie pracą na tropie i wytrwałość w tropieniu. Przewodnik powinien wspierać psa. Powinna być widoczna harmonijna relacja pomiędzy nimi. Psy, które nie wykonują natychmiast otrzymanych od przewodnika komend, powinny mieć obniżoną ocenę w tej konkurencji o 1 do 2 stopni, natomiast te, które nie dają się wziąć na smycz lub uciekają od przewodnika, nie wracając do niego w ciągu 5 minut, podlegają dyskwalifikacji. Ocenę 4 przyznaje się, gdy przewodnik i pies stanowią harmonijny zespół tropiący, przewodnik rozpoznaje i głośno komunikuje poszlaki na tropie, umie czytać swojego psa i potrafi go wspierać odpowiednim słowem poprzez jasne komendy i pochwały. Pies jest posłuszny, chętnie wykonuje wszystkie polecenia, wykazuje wytrwałość i stałą chęć do pracy.

7. Odnalezienie markerów

Na trasie ścieżki tropowej przewodnik ma za zadanie zebrać jak najwięcej z pozostawionych 4 markerów. Za odnalezienie czterech markerów przewodnik uzyskuje ocenę 4, za odnalezienie trzech markerów ocenę 3, za odnalezienie dwóch markerów ocenę 2, za odnalezienie jednego markera ocenę 1. Nieodnalezienie żadnego z markerów skutkuje brakiem oceny w tej konkurencji.

Certyfikat psa ułożonego do polowania otrzymuje go pies, który w konkurencji „Praca na otoku” otrzymał ocenę minimum 2.

Maksymalna liczba punktów do uzyskania z konkurencjami wynosi 232, bez konkurencji dodatkowych 172.

Karta oceny
Konkurs pracy tropowców po sztucznym tropie

w ..... dn. ....

Nazwa psa z przydomkiem .....

Data urodzenia ....., rasa ....., płęć .....

PKR ..... Nr rejestracyjny..... Nr tatuażu/ chip .....

Ojciec ..... PKR .....

Matka ..... PKR .....

Właściciel .....

Hodowca .....

Przewodnik .....

Data i czas rozpoczęcia pracy:.....

Ścieżka nr.....o godz.....

Warunki pogodowe i terenowe:.....

.....

Data i czas zakończenia pracy.....

L.p.	Konkurencja	Współczynnik	Limity punktów do dyplomów			Ocena	Suma punktów
			138	120	103		
			Dyplom				
			I°	II°	III°		
			Minimalne oceny do dyplomów				
1	Odłożenie psa:						
	a) luzem	5	3	2	1		
	b) na uwięzi	3	3	2	2		
2	Praca na otoku po ścieżce tropowej	30	3	2	2		
3	Zachowanie przy martwej zwierzynie	3	3	2	1		
4	Współpraca przewodnika z psem i posłuszeństwo	5	3	2	1		
5	Dodatkowo:						
	a) oznajmianie	5	-	-	-		
	b) oszczekiwanie	5	-	-	-		
6	Dodatkowo: odnalezienie markerów (x4)	10	-	-	-		
Razem							

Komisja przyznała dyplom ..... stopnia, lokatę ....., CACT/CACIT.....

Certyfikat psa ułożonego do polowania uzyskuje pies, który w konkurencji „Praca na otoku” otrzymał ocenę minimum 2.

Certyfikat psa ułożonego do polowania: tak nie

w specjalności.....

Sędzia Główny

Czytelne podpisy Sędziów dokonujących oceny

.....

.....

m.p.

.....

.....